

Høring om Staten og Den norske kirken – et tydelig skille.

Sirdal sokneråd takker for muligheten til å uttale seg om høringsnotatet, men kort frist for tilbakemelding gjør at involveringen og prosessen blir begrenset.

Soknerådet støtter de grunnleggende forutsetningene i høringsnotatet:

- At de nye grunnlovsbestemmelsene fra 2012 skal ligge fast
- At Den norske kirke fortsatt skal finansieres over offentlige budsjetter
- At soknene sin rettslige og økonomiske selvstendighet skal videreføres

Det at Den norske kirken i enda større grad blir ”herre i eget hus” vil også medføre at ”folkekirken” blir styrket. Slik notatet er formulert vil også prestens og biskopens frie stilling bli videreført og dette er viktig.

Soknerådet mener at høringsdokumentet møter vedtak på Kirkemøtet i 2013 på en god måte. Kirkemøtet ba om at det blir etablert et nasjonalt rettssubjekt for Den norske kirke, og at virksomhets- og arbeidsgiveransvaret for presteskapet overføres dette rettssubjektet (KM 05/13).

Ifølge Kirkemøtets vedtak skulle dette være første skritt for å etablere en fremtidig rettstilstand for Den norske kirke. Videre ble det ønsket at nåværende kirkelov blir erstattet med en kortfattet rammelov for Den norske kirke.

Selv om målsetningen får sin tilslutning i notatet foreslås det heller at rammeloven innarbeides som ledd i en ny lov om tros- og livssynssamfunn. En slik lov bør ifølge departementet ”lovgivningen for Den norske kirke være av rammekarakter og avstemt med lovgivningen for andre tros- og livssynssamfunn”. En slik løsning forutsetter at detaljerte bestemmelser om kirkens organisering i nåværende kirkelov oppheves, og at ”kirkens forvaltningsnivåer og -oppgaver, kirkens organer og deres innbyrdes myndighets- og ansvarsfordeling gjennomgås og fastlegges i en kirkeordning som Kirkemøtet gjør vedtak om”.

Selv om de endringer som nå foreslås kan virke forholdsvis små, er de likevel av stor prinsipiell betydning. Kirkelige organer blir ikke lenger en del av statsforvaltningen, og prester og ansatte i Kirkerådet og bispedømmerådene blir ikke lenger statstjenestemenn.

I en situasjon der mange prester nærmer seg en alder der det er mulig å ta ut AFP eller gå av med pensjon, må en for all del unngå at det framstår for usikkert å bli med over til det nye rettssubjektet. Det er bra at høringsnotatet og departementet er opptatt av å skape en stor grad av trygghet omkring virksomhetsoverdragelsen for dem som omfattes av endringene. Muligheten til å opprettholde medlemskap i Statens pensjonskasse er et klokt valg. Soknerådet håper at prestenes fagforeninger får ivareta presteskapets interesser på en god nok måte.

Notatet er også opptatt av å sikre presteskapets rolle gjennom å foreslå to nye lovbestemmelser som omhandler prester. Det ene er en bestemmelse om at hvert sokn skal være betjent av prest (i § 2), den andre en bestemmelse om at ”all prestetjeneste skal organiseres slik at prestene kan utføre sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger

og forpliktelser” (i § 34). Det kan virke ulogisk at man i en reform som handler om å løse båndene mellom stat og kirke, foreslår å lovregulere forhold som tidligere ikke har vært lovregulert. Samtidig kan det virke klokt ut fra et kontinuitetshensyn og ut fra ønsket om å skape trygghet for at endringene ikke vil svekke betingelsene for prestetjenesten.

Selv om de endringene som nå foreslås, skal følges opp av en fase nummer to, er det likevel ikke til å komme fra at det som nå gjøres, også legger visse premisser for neste fase. Ikke minst gjelder det måten man definerer Den norske kirke som nasjonalt rettssubjekt.

Siden soknene allerede er rettssubjekter, blir spørsmålet hvordan deres forhold til det nye rettssubjektet blir – om de blir en del av det nye rettssubjektet, eller om de blir helt selvstendige i forhold til dette. I sitt forslag har departementet lagt vekt på at soknenes selvstendighet ikke skal svekkes, og de forstås derfor ikke som en del av det nye rettssubjektet. Dermed får navnet ”Den norske kirke” en dobbelt betydning som kan virke forvirrende, ved at det både betegner det nasjonale rettssubjektet og trossamfunnet Den norske kirke, som soknene er en del av.

Soknerådet er kjent med at Kirkerådet i sin høringsuttalelse har foreslått en annen løsning på dette spørsmålet, der soknene inngår i rettssubjektet Den norske kirke, men uten at det gir nasjonale organer noen generell instruksjonsmyndighet overfor soknene. I forhold til en neste fase, der man ikke på samme måte kan lene seg på statens regulering av det interne kompetanseforholdet gjennom lovgivning, er antakelig det den mest bærekraftige løsning. Uansett er det viktig å finne løsninger som ivaretar både behovet for helhet og sammenheng i Den norske kirke og behovet for utstrakt selvstendighet for soknene.

Et av de mest overraskende trekkene ved høringsnotatet er de signaler det inneholder når det gjelder finansieringen av kirken. Noe overraskende foreslås det at departementet fortsatt bør ha ansvar for kirkelig inndeling og myndighet i saker som gjelder kirkebygg, selv om mye i praksis fortsatt vil være delegert til kirkelige organer. Begrunnelsen er at dette er saker som har nær sammenheng med det kommunale finansieringsansvaret for Den norske kirke. Siden det bare er staten som kan pålegge kommunene økonomisk ansvar, må slike saker fortsatt være et statlig ansvar. En slik løsning er kanskje akseptabel i denne fasen, men departementets argumentasjon er egnet til å så tvil om bærekraften i en fortsatt kommunal finansiering for den lokale kirke i en neste fase der staten ikke lenger skal opptre på kirkens vegne. Staten bør derfor kunne instruere kommunene til å bevilge nødvendige ressurser til kirkeledelsen.

Soknerådet mener å oppfatte indirekte signal om at nye finansieringsløsninger vil bli vurdert i neste fase: ”En rammelovgivning for Den norske kirke vil også reise spørsmålet om en omlegging av dagens finansieringsordninger for kirken, slik at kirken på det økonomiske området blir mer fristilt og selvstendig. Departementet antar at en omlegging for eksempel i retning av medlemsfinansiering i en eller annen form da vil være naturlig å vurdere”.

Soknerådet registrerer dette signalet om at også kirken i større grad bør sette finansieringsspørsmålet på dagsordenen og ikke bare forutsette at alt blir som det har vært.

Det er neppe til å komme fra at det er en sammenheng mellom juridisk og økonomisk selvstendighet. Dette er noe som også Sirdal sokneråd vil måtte ta stilling til fremover.

Soknerådet har i nåværende situasjon liten tro på at innføring av kirkeskatt eller medlemsavgift til Den norske kirken er svaret på finansieringsløsningen.

Litt info om menigheten:

Sirdal sokneråd representerer relativt få mennesker, men innbyggerne fordeler seg over en stor geografisk utstrekning. Menigheten vil antatt fortsette som eget sokn etter vurdering av soknestrukturen i bispedømmet.